

Høringsuttalelse fra **Høgskolen i Vestfold og Buskerud**;

Rapport fra «Ekspertgruppen» for spesialpedagogikk: Utdanning og forskning i spesialpedagogikk - veien videre.

Positive innspill

Først og fremst vil vi presisere at det er svært positivt at det utarbeides en rapport som dette, og vi gir arbeidsgruppen honnør for alt arbeidet de har nedlagt.

Arbeidsgruppen fortjener også honnør for at det minnes om at dersom vi skal oppnå målsettingen om tilpasset opplæring for alle, må det mer spesialpedagogisk kompetanse også inn i grunnutdanningene. I dag er dette helt fraværende ved mange høyskoler og universitet.

Vi merker oss samtidig at ekspertgruppen etterlyser større grad av sammenheng mellom forskning og praksisfelt, noe vi støtter.

Det er positivt at ekspertutvalget foreslår en ny utdanning for audiologoperer. Det er i dag stort behov for spisskompetanse innen området cochlea-implant, og forslaget om å etablere et studium som inkluderer både audiopedagogikk og logopedi er konstruktivt.

Det er samtidig positivt at ekspertutvalget anbefaler at det satses på etter og videreutdanning i alternativ og supplerende kommunikasjon (ASK), og at det anbefales at det etableres en masterutdanning.

Vi vil samtidig komme med følgende kritiske bemerkninger

1. Tilpasset opplæring, inkludering og likeverd hører sammen med både individuell læring og læring i fellesskap. Disse begrepene bør i klart større grad drøftes sammen med læringens individ- og systemperspektiv og i sammenheng med lærerutdanningen og innenfor master- og doktorgradsnivå i spesialpedagogikk. Her er det muligheter for å komme fram til teoretiske referanserammer og forskningsbasert kunnskap som gir muligheter for tilrettelegging av relevant kunnskap for studentene på ulike nivå. Studiene bør bygges opp i en progresjon som gir stadig mer innsikt og forståelse av disse omfattende utdanningspolitiske og didaktiske begrepene.

2. I lærerutdanning må det prioriteres noen tema som er høyfrekvente innenfor det spesialpedagogiske arbeidet. Det bør spesielt legges vekt på lese- og skrivevansker, regnevansker og sosio- emosjonelle vansker. På master- og doktorgradsstudier innenfor spesialpedagogikk bør det være studieemner som ivaretar andre lærevansker og funksjonshemninger. Her bør det bli en spesialisering ved utvalgte læresteder som har eller kan opparbeide solid kompetanse innenfor området.
3. Uttrykk som *normalitet* og *avvik* brukes i rapporten og kan med fordel erstattes med *variasjon* og *mangfold*. Tema knyttet til begrepet *likeverd* ble på høringen kommentert som fraværende i rapporten, og må trekkes i spesialpedagogiske tema. Dette støtter vi.
4. Hvilken kompetanse studenter som tar bachelorutdanning i spesialpedagogikk skal få må avklares. Vi mener det ikke er forsvarlig at de gis undervisningskompetanse i noen fag slik det foreslås av ekspertutvalget. Ingen bør tildeles en fagkompetanse de i realiteten ikke innehar.
5. Kompetansen i Statped bør komme nærmere brukerne. Deres primæroppgaver bør ikke være å serve høyskoler og universitet, eller å fungere som PP-tjenestens forlengede arm.

Det bør også være mulig for foresatte til barn med funksjonshemming, språkvansker eller sammensatte lærevansker å få kontakt med fagfolk med spisskompetanse uten at henvendelsen må gå gjennom kommunal eller fylkeskommunal PP-tjeneste. Henvising fra lege eller spesialisthelsetjenesten bør godtas.

6. Vi etterlyser refleksjon rundt spesialundervisningens innhold og effekt. Samtidig støtter vi professor Kjell Skogen når han i et debattinnlegg i *Bedre Skole* (2014, Nr.3: 84-87) viser til at stigmatiseringsdebatten burde oppfattes som en utfordring for ekspertgruppen. Vi stiller oss også bak hans spørsmål om hvordan man skal kunne utarbeide en kunnskapsstatus og analysere utdannings- og forskningsbehov for et fagområde som ikke er nærmere definert eller avgrenset.
7. Professor Kjell Skogen (2014:85) viser til at kategoriseringen med fem grupper fungerte greit nok ved etableringen av Statens Spesiellærerhøyskole i sin tid, men i dag når vi har en målsetting om en tilpasset opplæring for alle, kreves det nytenkning. Dette er vi enige med ham i.
8. Det er ikke avklart hvilken balanse det skal være mellom individ- og systemperspektivet. Sagt annerledes bør noe av innholdet i Meld. St. 18 læring og felleskap 2010-2011 kommet tydeligere fram. Her heter det blant annet:

«PP-tjenesten har to oppdrag. Det ene er å hjelpe skolen i arbeidet med kompetanseutvikling og organisasjonsutvikling for å legge opplæringen til rette for elever med særlige behov. De andre er å sørge for at det blir utarbeidet sakkyndige vurderinger» (s.96).

Det er sentralt å få fram at disse to perspektivene er komplementære områder i det spesialpedagogiske arbeidet på alle aktuelle arenaer.

9. Ekspertgruppen oppsummerer samfunnets behov for spesialpedagogisk kompetanse (s.39 i rapporten) uten å skille mellom pedagogiske og spesialpedagogiske tema. Kompetanse i utviklingspsykologi, tidlig innsats og handlingskompetanse på individ og systemnivå må ligge i bachelor utdanningene og være kompetanse alle lærergrupper som jobber med og underviser barn og unge må besitte. Vi støtter synspunktene om at det må stilles tydeligere krav til hva alle må kunne og hva spesialpedagogisk kompetanse skal spisses mot.

10. Det bør også avklares hvilken kompetanse som skal ligge til grunn for tittelen spesialpedagog. I dag er tittelen ikke beskyttet, noe som innebærer at lærere som jobber med spesialundervisning kan kalle seg spesiallærer eller spesialpedagog uten at de har formell spesialpedagogisk kompetanse. Dette kan få uheldige konsekvenser for barn/elever som ikke får det tilbudet de har rett på i henhold til sakkyndig utredning. Det er også uheldig at foresatte kan tro at de som jobber med deres barn har mer kompetanse enn det som er tilfelle.

Tidligere kunne man kalle seg spesiallærer når man hadde 1. avdeling spesialpedagogikk, og spesialpedagog når man hadde 2. avdeling spesialpedagogikk. Hvis vi overfører dette til nåværende utdanningssystem, betyr dette at man kan kalle seg spesiallærer når man har tatt 60 studiepoeng etter bachelorutdanning (henholdsvis barnehagelærer eller lærerutdanning), og spesialpedagog når man har fullført masterutdanning i spesialpedagogikk eller pedagogikk med fordypning i spesialpedagogikk.

11. Vi foreslår at betegnelsen «ekspertgruppe» ikke brukes i framtiden i forhold til noen faglig-politiske utvalg. Dette utvalget burde også hatt et navn som kommuniserer bedre med fagmiljøene.

